بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2016/HC-A/245
- އިސްތިއުނާފު ކުރިފަރާތް:

* ނަން: ކަނޑޫމާ ހޮޓެލްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
* ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-25/81
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ގ.ކަނިރިގެ/ ކ.މާލެ
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ގ.ކަނިރިގެ/ ކ.މާލެ

- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތްތައް:

* 1.ނަން: އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

* 2. ނަން: ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-17/86
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ވިލާބިލްޑިންގ / ކ.މާލެ
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ވިލާބިލްޑިންގ / ކ.މާލެ

- ތަރައްދުދުވި ފަރާތް:

* ނަން: އެމް.ޖީ.އާރު. ހޮޓެލްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
* ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-0586/2013
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: އެމް.ޖީ.އާރު ހޮޓެލްސް
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: އެމް.ޖީ.އާރު ހޮޓެލްސް

- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 18 ޝައުބާން 1437 / 25 މޭ 2016
- ނިމުނު ތާރީޚް: 02 ޞަފަރު 1440 / 11 އޮކްޓޫބަރު 2018

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 1203/Cv-C/2011
- ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: ޚައިސާރުދުން
- ނިންމި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު

* ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 05 ޖޫން 2011   * ނިމުނު ތާރީޚް: 31 މާރިޗު 2016

- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

އިސްވެރި ފަނޑިޔާރު ޝުޖާއު އުސްމާން   ފަނޑިޔާރު އަލީ ސަމީރު   ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރައްޒާޤު އިބްރާހީމް

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއެއްގޮތް ނުވާކަމަށްބުނެ އުމައްސަވަ އިސްތިއުނާފު ކޮށްދިނުން އެދި ކަސްޓޫމާ ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލައިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ބައްދަލުވާ ފަރާތަކަކީ ދިވެހި ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރެޜަރީ) އާއި ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްއެވެ.

މިމައްސަލައިގެ ރެކޯޑަށް އެމް.ޖީ.އާރު ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ބަދަލުކޮށްފައިވެއެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބެލިއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާއަކީ، ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ކުއްޔަށް ދީފައިވާ ކ. ގާދޫ އެ ކޮންޓްރެކްޓް ވަކިކޮށް ސަރުކާރަށް ނަގާފައިވާތީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށްކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށާއި، އެރަށް އެހެން ފަރާތަކަށް ކުއްޔަށް ދީފައިވާތީ ޤާނޫނާ ޚިލާފުކަމަށާއި، އަދި އެ ރަށް ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް އެ ކޮންޓްރެކްޓް ވަކިކުރުމުގެ ސަބަބުން އެ ކޮންޓްރެކްޓަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އަދި ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރެޜަރީގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުމުން ބެލުން މައްސަލައެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި،

އެޕީލްއާގައި ސިވިލް ކޯޓުން ބުނުމުކުރައްވާފައިވަނީ، "ދެންފަރު"، އިސްތިފާދާކުރެވޭނެތީ

ނުކުތާތަކާއި ހުރަހެއްނާއި ބާރުތަކާއި ދިރާސާކުރެވިފައިވާ މުއާމަލާތް ބިނާކުރެވިފައިވާ ޤާނޫނީ އަސާސްތައް، ހ. މާދު އަލި ވިލާ

ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް 24 އޮގަސްޓް 1991 ވަނަ ދުވަހުން

ފެށިގެން ސަރުކާރުން ކުއްޔަށް ދީފައިވާ ރަށެއްކަމާއި، ބައެއް ފަރާތްތަކަށް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ވިލާ

ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު ސަރުކާރާއި ދެމެދުވެފައިވާ

އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ ޒިންމާތަކުން

އެކަށައަޅާ ދައުލަތުގެ ބަޔަކަށް ދައުލަތާ އެކަށައަޅާ ބެލެހެއްޓުމަށް ދަރާތަކަށް އަދި ވިލާ ޝިޕިންގ

އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ ޒިންމާތަކުން އެކަށައަޅާ އެއްބަސްވުން ކުރި ދައުލަތުގައިވާ

މުދަލުގެ ކަމަށްވާ ހޯދުމާއިގެ ދެމުދުވެރިވާ އެއްބަސްވުން ސަރުކާރުގެ ޒިންމާތަކުން އަދި އެކަށައަޅާ

ނިޔާކަން ގެނެސް ހ. މާދު، ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ ނިޔާބަތުން

މަޖިލީސް ސަރުކާރާ އެބަހީ ނަގާފައިވާ މުދަލުގެ ދެމުދުވެރިވާ އެއްބަސްވުމާއި ގާނޫނު ނަމްބަރު

4/91 (ކުންފުނިތަކުގެ ގާނޫނު) އާއި ކުންފުނިތަކާއި ބެހޭގޮތުން އަމަލުކުރެވޭނޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ކުންފުނިން ބެލެހެއްޓުމާއި އިސްތިޢުމާލުކުރުމާއި ޢާއްމު އުސޫލުތަކާއި ހިލާފަށްކަން ޝަރީޢަތަށް

ސާބިތުވާތީ ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ދިވެހި ސަރުކާރާއި ދެމެދު

ހ. މާދު ކުއްޔަށް ދިނުމާއިބެހޭގޮތުން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ހިލާފަށް ސަރުކާރުން އެކަން ވިލާ ޝިޕިންގ

އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ ހިއްސާ ވަޒީފާ ސަރުކާރަށް ނަގާފައިވާ އެކަމުގެ

ސަބަބުން ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑަށް ލިބިފައިވާ ގެއްލުމުގެ

އަދަދުތަކެއް ބަދަލު ދައްކަވާގޮތަށް ވާނެމަށް ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑަށް

ދެއްކުމަށް އެއްބަސްވުމުގެ ބާރުވެރިކަމާ ދެއްކުމުގެ ސަރުކާރުގެ ހިއްސާތަކުގެ ސަބަބުން ވިލާ ޝިޕިންގ

އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑަށް ލިބިފައިވާ ގެއްލުމުގެ އަދަދުތަކެއް ބަދަލުދެއްކުމަށް ގޮސް ވިލާ

ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑަށް ހ. މާދު ކުއްޔަށް ދިނުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް

ޑްރަގްސްގެ މައްސަލަ އަންނަ އަމުރުކޮށް ކ.މާފުށި އާ ގުޅުއްވުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑްރަގްމާއި އެހެން ހަރަކާތްތަކާއިއާ ވެރިޔާއާ އެއްބަސްވުން ތަކަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކުށްތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަމަޖެހިފައިވާ ބާރުތަކާ ކުށްތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ ކަނޑައަޅައި މި މައްސަލައިގެ ތަރުތީބު ތަރައްޤީކުރުމާ އެކުލަވާލެވިފައިވާ ޤަރާރުގެ ތިރީގައިވާ ގޮތަށް ފާސްކުރެއްވި ކުރުކޮށް ބަލާލެވޭ." މި ފަދައިންނެވެ.

02- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތް ނޫންކަމަށްބުނެ އިސްތިއުނާފުކޮށްދިނުން އެދި ކަސްޓަމް ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 19 (ނަވާރަ) ވަނަ މާއްދާ ހުށަހަޅާ އެންމެހާ ކަންކަމުގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ވާހަކަދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ދެވުނު މިގޮތުން ހުށަހެޅި:

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ،** ކ. މާފުށީ ޖަލުގެ ވެރި ބަލަހައްޓާ އޮފީހުގެ ކާރޑުގެ ބަދަލުގައި ބަލަހައްޓާ ތިރިޖެހުން މި މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވަނީ ކ. މާފުށީ ޖަލުގެ ގައި ކުށްވެރިވި ސަރުކާރު ފަރާތުން ކުރުވާލާފައިވާ އައްސޭރިކޮށް ގައިފޯ ހަމަޖެހުމާއި 13 އަހަރާއި 5 މަހާއި 5 ދުވަހު ޖަލުހުކުމެއް ވެއިރު، މި ބަލަހައްޓާ މަހާސިލައިގައި ދިނުމާ ހުށަހެޅުމެއް ވެގެން ބަލަހައްޓާ އޮފީހުގެ ކާރޑުގެ ބަދަލުގައި ބަލަހައްޓާ ތިރިޖެހުން ހުރި ޤާނޫނީ ހުރަސްތަކަކުން ކުރިއަށްގެންދެވުން މައްސަލަ ބަދަލުގެން ފުރުޞަތުކާރޑުވެއިރުވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 68 ވަނަ މާއްދާއާއި 142 ވަނަ މާއްދާއާއި 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފުވާނެކަމަށް ބެލޭ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ،** ކ. މާފުށީ މަސްލާ ޒާބިތުކުރުމަށް ވިޔާ ޖަލުގެ އިސްވެރިޔާ ކާރޑުގެ ބަދަލުގައި ބަލަހައްޓާ ތިރިޖެހުން ތިބުނު ޒަމާނީ ގަވާއިދު ފުރިހަމަކުރުގެ މިދާއިރާކަމަށް، ކ. މާފުށި ވިޔާ ޖަލުގެ އިސްވެރިޔާ ކާރޑުގެ ބަދަލުގައި ބަލަހައްޓާ ތިރިޖެހުމުގެ ކިބައިން ވަކިކޮށް ސަރުކާރަށް ނަގާފައިވަނީ

ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/68ގެ. (އާއްމު ޤާނޫނުތަކެއް) ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވެގެންވާގޮތުގެ މަތީން ނޫންކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފުވާކަމަށާއި، އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/68ގެ. (އާއްމު ޤާނޫނުތަކެއް) މި މައްސަލައަށް ތަޠްބީޤުކޮށްފައިވަނީ ރަނގަޅަށްކަމަށްނުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ،** މައްސަލައިގެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވުމުގައި ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރި ނުކުތާތަކުގެ މައްސަލާގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކާއި ހެކިތަކުން ފެނިގެން އޮތް ބަޔާންތަކާ ޚިލާފަށް ނިންމުންތަކެއް ނިންމަވާފައިވުމުން އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި އަދި ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 1 އާ ޚިލާފު ނިންމުމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- **ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ،** ވީމާ ޝަރީޢަތުގެ އަސްލު ބެލުމަށް ކޯޓުން ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ކުރިމަތިލާއިރު ދިފާޢުގައި ދައުލަތުން ހ. މާލޭ ކުއްލިއަކަށް ދިފާޢަށްބޭނުންވާ ވަޤުތާ އެއްބަސްވުން ނިޔުމަކަށް ގެނެސްވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 21 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފަށްކަމަށް ނިންމާފައިވަނީ އެއްބަސްވުން ބާތިލްކުރުމާގުޅޭ ގޮތުން ދަލީލު އެއްބަސްވުމަކަށް އާދެވިފައިވާކަން ދަލީލު ބަޔާންކުރަން ކަރާތަކުރުމުގެ އެންމެ ބޮޑު ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- **ފަސްވަނަ ނުކުތާއަކީ،** ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި ޚިލާފަށް މައްސަލާގައި ހުށަހެޅުނު ހެކިތައް ފުރިހަމަ ވަޒަންކޮށްނުލާ މައްސަލަ ނިންމަވާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- ހަވަނަ ނުކުތާއަކީ، ކ. މާފުށި ކުއްޔަށްދިނުމާގުޅޭގޮތުން ސަރުކާރާއި ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާ ދެމެދު ވެވިފައިވާ 'އެއްބަސްވުން' ސަރުކާރުން އުވާލާ އަމަލް ސަރުކާރަށް ނަގާފައިވަނީ އެ 'އެއްބަސްވުމާ' ޚިލާފުވާގޮތަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 24/76 (ކުއްޔާބެހޭ ޤާނޫނު) އާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- ހަތްވަނަ ނުކުތާއަކީ، ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ލިބުނުކަމަށް ބުނާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް ހާލަތެއް މުދުވިރުވައިންވަނީސް، ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހައްޤުވާކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- އަށްވަނަ ނުކުތާއަކީ، ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ލިބިފައިވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި ކ. މާފުށި އަނބުރާ ލިބުން ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ހައްޤުވާކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- ނުވަވަނަ ނުކުތާއަކީ، ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ނާޖާއިޒް މަންފާލިބިގެންދާނެ މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 68 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/23 ޤަޟިއްޔާއާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- ދިހަވަނަ ނުކުތާއަކީ، ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ހައްޤުވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91

(ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު) ގެ 23 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް އަދި ކޮޅުމަކުން އަމަލުކުރަމުން އަންނަ އުސޫލުތަކާއި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- **އެއްވަނަ ނުކުތާއަކީ**، އެމް.ޖީ.އާރު ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ޝެއާރިން ހ. މާދު ވަކިކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ (ށ) އާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ**، ހ. މާދުއާ ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރޭޑްއެންޑް އެހެން ޓްރޭޑްއަކާއެކު ފޮނުވާ އެއްބަސްވުންތައް 'frustrate' ކުރައިވާލާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ (ށ) އާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ**، އެމް.ޖީ.އާރު ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް "މަޢުލޫމް ދިނުމަށް ފޮނުވުނު" ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ހުށަހެޅިފައިވާ ކުއްލިއަކަށް ކަނޑައަޅާލައިގެން ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- **ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ**، ކަނޑުމާ ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްކަމަށް އެމް.ޖީ.އާރު ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ބައްޓަމާ ބަދަލުކަން ރިޔާސީކޮންތްރޯލުކުރުމުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/99 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމްގެ ޤާނޫނު) ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމާލައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- **ފަސްވަނަ ނުކުތާއަކީ**، ކަނޑުމާ ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްކަމަށް އެމް.ޖީ.އާރު ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ކޮންޓްރެކްޓުން ލިބިދީފައިވާ ބައްޓަމާ ނުލިބޭނޭފަދައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ

143 ވަނަ މާއްދާ (ނ) އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ 2013/SC-A/23 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި، "pacta sunt servanda" އާއި "އަހްދު ބަދަލު ޝަރީޢަތް މުތަބާރުކުރައިނި" ގެ ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- ސްޓެރަވަސަ ނުކުތާއަކީ، ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލައެއްގެ ނިންމުމަކަށް ވާސިލުވުމުގައި، މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ޤާއިމުކޮށްފައިވާ "binding precedent" (ދަނޑުކޯޓުތަކުން އެ މައްސަލަ އަމަލުކުރަން ލާޒިމު ޤާނޫނީ ހަމަ) ތަކަށް ތަބާވެފައި ނުވުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާއި، 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، 268 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާ ކަމަކަށްވީ ހިނދު، އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 268 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބާޠިލުކަމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- ސަޕޯރަވަސަ ނުކުތާއަކީ، ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމުގައި އެ ކޯޓުގެ "persuasive precedent" އަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވުމާއި ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމުގައި މިގޮ ކުރިން މި ބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި އަމަލުކޮށްފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ޙުކުމްކުރައްވާފައިވުމުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ޖުޑީޝަރީގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްބާވަތެއްގެ މައްސަލަތަކުގައި އެއް ހަމައަކުން އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނީ އުސޫލާ ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- އަދާރަވަސަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓާއި ހައިކޯޓުގެ ނިންމުންތަކާއި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއި އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމަކީ ދުސްތޫރީ އަދި ޤާނޫނީގޮތުން އުސޫލެއް ޤާއިމުވެ މިގޮ ކުރިން ޙުކުމްކުރެވިފައިނުވާ ދުސްތޫރީ ދާއިރާ ޙުކުމްކުރެވޭނެ ނިންމުމެއް ކަމަކީ ހިނދު، މިއީ އާންމު ސިޔާސަތާ "public policy" ދެކޮޅު ނިންމުމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

- **ނަވާރަވަނަ ނުކުތާއަށް،** މި މައްސަލާގެ ހުކުމްކުރުމުގެ ކުރިއަށް ބާރުލި އިޖުރާއާތުތަކުގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތް ހިންގަވައި ހުކުމްކުރައްވާފައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 43 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) އާ ޚިލާފަށް މިހެން ބާޠިލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭގޮތުގެ ޤަވާއިދުގެ 28 ވަނަ މާއްދާއާ، ސިވިލް ކޯޓުގެ އިޖުރާއީ ނުކުތާއާބެހޭ ޤަވާއިދުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ.

3. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތް ނުވާކަމަށްބުނެ އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފްކޮށްދިނުން އެދި ކަނޑުމާ ކޯޓުންސް ޕްރޮސީޖަރގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، އެނުކުތާތަކާއި ދެވުނުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

(ހ) **ފުރަތަމަކަމަކީ،** އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގައި ވިލާ ޝިފާނާގެ އަންބެ ޖަރީނާގެ ކޮމްޕްލެއިން ޕްރޮސީޑިއަރ ލިޔުމުގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖަސްޓިސްގެ މައްޗަށް އުފުލާފައިވާ ދައުވާއަށް ބަލައިދީ އެދިއުމާއަޑި، ވިލާ ޝިފާނާގެ އަންބެ ޖަރީނާގެ ކޮމްޕްލެއިން ޕްރޮސީޑިއަރ މިނިސްޓްރީ އިން ދައުވާ ކުރި ބަރު ކޯޓުގެ ދިފާއީ ސަރުކާރު އަރިހުން ސަރުކާރުގެ ޤާނޫނީ ...

ބޯޓްބިލްޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ވަކިކުރުމުގެ ސަބަބުން ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ބޯޓްބިލްޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހެޅި މައްސަލައަށްބަލާފައި،

މިމައްސަލައިގައި ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ބޯޓްބިލްޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ދިވެހި ސަރުކާރާއި ދެމެދު ހ. ގާދޫ ކުއްޔަށް ދިނުމާއިބެހޭގޮތުން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފަށް ސަރުކާރުން އެރަށް ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ބޯޓްބިލްޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ ކިބައިން ވަކިކޮށް ސަރުކާރަށް ނަގާފައިވާތީ އެކަމުގެ ސަބަބުން ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ބޯޓްބިލްޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ލިބިފައިވާ މާލީ ގެއްލުމުގެ އަދަދުވެރި ބަދަލު ދައްކަމުގެ ޙުކުމެއް ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ބޯޓްބިލްޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ދޭންޖެހޭ އެއްކޮށްލަމުން ބަޔާންކުރިނަމަ އެއްބަސްވުމާއި ސަރުކާރުން ހުށަހެޅުމުގެ ސަބަބުން ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ބޯޓްބިލްޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ލިބިފައިވާ ގެއްލުމުގެ އަދަދުވެރި ބަދަލެއްގެ ގޮތުން ވިލާ ޝިޕިންގ އެންޑް ބޯޓްބިލްޑިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ހ. ގާދޫ ކުއްޔަށް ދިނުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ މައްޗަށް އަންނާ އަމުދުނަށް ހ.ގާދޫ އާ ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމާއި އެރުން ފަރާތްތަކާއިއެކު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން ބާޠިލު ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކުންފުނިތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަމަލުކުރަންޖެހޭނެ ބާރުލާ ކުންފުނިތަކުގެ ރަޖިސްޓްރާރަށް ކަނޑައަޅައި ދެއްވުމަށް ކޯޓަށްދީފައިވާ އެދުން އަންނަނީ ކުރިމަތިލާ.

(ނ) ދެވަނަކަމަކީ، ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައިގެ ތޮއްޓަރުން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް އެދި އެ މައްސަލައެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮންނަ ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ހުށަހެޅުއްވެނިކަމާއި، މިގޮތުން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ސަބަބަކާއި މައްސަލައާއި އެފަރާތަކާއި އޮންނަ ގުޅުމުގެ މައްސަލަ ބަލައި ތަޙުޤީޤުގެ ފުރުސަތެއް މައްސަލައިގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮންނަ ފަރާތަކަށް ޝަރީޢަތުން ދޭތޯ ފުރުސަތުދޭކަމާއި މިގޮތުން މިމައްސަލައިގެ ތަރުތީބުން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް އެމް.ޓީ.އާރު. ކޮންސްޓްރަކްޝަން ބޯޓްބިލްޑިންގގެ ފަރާތުން

ހުށަހަޅާފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށާއި ދެފަރާތާއި މިމައްސަލައާއި އޮތް ގުޅުމުގެ މައްޗަށް ބަލައި މިމައްސަލައިގެ ތެރެއަށް ވަދެއްޖުމުގެ ފުރުސަތުދިނުމުގައި ފައިދާވާނެކަމެވެ.

(ނ) ތިންވަނަކަމަށް، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ހުށަހެޅުމުން ފުރަތަމަ ތިރީގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާ ކަން އެނގޭކަމާއި ބެންދުން ސިވިލްކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް މިމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާނަމަ ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖުޑީޝަލް) ގެ ފަރާތުންވެސް އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރިކަމާއި އަދި އެމައްސަލަ މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/255 ޤަޟިއްޔާއިން ބައްލަވައި ކ.ގުރޭދޫ ވިލާ ސްޓޫޑިއޯގެ އެންޑް ބިލްޑިންގ ކޮމްޕެނީ އަކީ އަލުން ކުރެއްސުން ދިނުމަށް އަންގައި އަމުރުކޮށްފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް ނުބަލާފައިވާކަމާއި އަދި އެފަރާތުން ނިންމުމުގެ ސަރަޙައްދުން މިރާއާއި ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖުޑިޝަލްއާއި އެފަރާތާއި ފަރާތްތަކާއެކު ވަޒީފާ އެއްބަސްވުންތަކާ ބެހޭގޮތުން ބައްލަވާފައިވާކަން އެއްބަސްވުންތަކުގެ ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުޠު އަދި ގާނޫނީ ހަމަތަކާއި އެއްގޮތަށް ނޫނުކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް ބާޠިލްކޮށްފައިވާކަން އެނގޭކަމުގައިވީނަމަވެސް، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ހުށަހެޅުމުން ފުރަތަމަ ތިރީގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މިމައްސަލައިގައި ދެން އިތުރު ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭކަމަށް ބެލެވެންނެތްކަމެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމާއެކު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާ ބާތިލްކޮށް މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/255 ޤަޟިއްޔާއިން ޙުކުމް ކޮށްފައިވާތީ، ކަނޑޫމާ ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ހުށަހަޅާފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1203/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގެ މައްސަލަތަކާއި ގުޅޭ އިތުރު ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިގެން ނިންމަވަން މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބަލާ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.